

TISKOVÁ ZPRÁVA

Škola budoucnosti je o další krok blíž. To hlavní z Hlavních směrů revize RVP ZV po vypořádání připomínek

15. června 2022

Expertní panel MŠMT pro revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) zpracoval podněty, které vzešly z veřejného připomínkování Hlavních směrů revize. Dokument předal ve středu 15. června 2022 ministru školství, mládeže a tělovýchovy, Petru Gazdíkovi k dalšímu internímu zpracování. Dokument obsahuje zadání, vizi a hodnoty, kterými se tvůrci RVP ZV, tedy Národní pedagogický institut ČR, učitelé z praxe, didaktici z pedagogických fakult a experti z nestátních organizací, budou při své práci řídit. Revize po připomínkování navrhuje se i nadále zaměřit na rozvoj klíčových kompetencí dětí, nabídnout jim modernizovaný vzdělávací obsah a nově pojetá průřezová témata. Zvýrazňují důležitost dvou gramotností, které jsou základem pro další učení – čtenářské (včetně pisatelské) a matematické. Navrhují také nově koncipovat uzlové body.

„Rámcové vzdělávací programy pro základní vzdělávání prošly připomínkovými řízeními, ve kterých se sešlo několik tisíc připomínek a podnětů od rodičů, ředitelů, učitelů a dalších aktérů ve vzdělávání. Jsem upřímně rád, že tento dokument budí takovou pozornost, protože si to opravdu zaslouží. Je třeba si totiž uvědomit, že svět se dynamicky vyvíjí a my chceme pro naše děti takovou školu, která je připraví ne na minulost, ale na budoucnost. Školu, která neklade důraz na biflování stohů dat, ale rozvíjí v žácích dovednosti a kompetence, díky kterým budou lépe připraveni na svou následující profesní kariéru,“ říká Petr Gazdík, ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

Žáci budou ve své „škole budoucnosti“ díky revizím RVP motivováni převzít odpovědnost za vlastní učení. Škola je více podpoří v kognitivních soft skills, zejména v tvořivosti, kritickém myšlení a také v jejich komunikačních kompetencích obecně. Kompetence sociální a personální budou explicitně rozšířeny o principy wellbeingu. Občanské kompetence budou rozšířeny o vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Kompetence pracovní se více zaměří na podnikavost. Digitální vzdělávání zahrne přípravu na to, jak se bránit dezinformacím a manipulacím. Kulturní kompetence budou nadoborové, nikoliv vázané pouze na oblast umění a kultury.

Proč je změna potřeba

Rámcový vzdělávací program od roku 2007 nahradil jednotné osnovy. Jeho revize prosazuje školu, která rozvíjí v žácích dovednosti a kompetence, díky nimž budou lépe připraveni na svět zítřka, o němž zatím mnoho nevíme. Taková škola umožňuje uspět každému žákovi nezávisle na jeho socioekonomickém prostředí a pomáhá rozvíjet jeho talenty a silné stránky. Učitelé v ní nejsou svázaní přeplněnými učebnicemi, ale mají prostor pro kreativitu, objevování a využívání inovativních metod.

Pro koho a jak je změna připravována

Prostřednictvím konkrétních nástrojů pomohou revize učitelům, aby společně lépe plánovali svou výuku, efektivně mapovali pokrok žáků a poskytovali jim formativní zpětnou vazbu. Zároveň by pro ně měl školní vzdělávací program být zdrojem inspirace a učitelského

sdílení. Proces revize je od začátku založený na spolupráci, diskusi a hledání konsenzu. Dokument je výsledkem dvou připomínkových řízení, ve kterých se sešlo několik tisíc připomínek a podnětů od rodičů, ředitelů, učitelů a dalších aktérů ve vzdělávání. Školy budou mít možnost začít podle nového plánu vyučovat v září 2024, od září 2025 bude pro školy povinné vyučovat dle revidovaného plánu alespoň v prvním a šestém ročníku.

Jak bude změna podpořena

To, že dochází ke změně v kurikulárním dokumentu samo o sobě nemusí znamenat změnu ve výuce. Aby došlo k proměně vzdělávání, je třeba vytvořit školám podmínky. Součástí plánované podpory je přímá podpora škol v přípravě, vyhodnocování i práci se svými vzdělávacími programy, podpora inovativních přístupů k výuce, sdílení příkladů dobré praxe i tvorba výukových materiálů dle revidovaného RVP ZV. Kromě podpory práce s kurikulem MŠMT ve spolupráci s NPI ČR, fakultami připravujícími učitele a dalšími partnery, pracuje na dalších nezbytných krocích: změna pregraduální přípravy učitelů, podpora ředitelů, střední článek podpory.

Jaké práce budou následovat

Po vydání Hlavních směrů revize RVP ZV začnou v NPI ČR pracovat oborové skupiny. Nejprve je nutné zahájit práci koncepční a kompetenční skupiny, na kterou navážou svou práci skupiny oborové. Proces bude probíhat transparentně a skupiny nejprve předloží do veřejné diskuze stručnou analýzu stavu a problémů jednotlivých oblastí, oborů i dalších částí RVP a zásady pro změnu obsahu, včetně možnosti jeho vypouštění. Souběžně s tvorbou RVP budou vznikat části modelového ŠVP v několika variantách.

Expertní panel je skupina odborníků, která Hlavní směry revize RVP ZV připravila.

Dokument přehledně a srozumitelně představuje změny, k nimž má ve školách se zavedením revidovaného RVP ZV v roce 2025 dojít. V Expertním panelu jsou zastoupeni jednak jednotlivci – dlouholetí ředitelé úspěšných škol, inovativní učitelé, akademici se specializací na vzdělávání, resp. kurikulum; jednak asociace či instituce (podle abecedního pořadí): Asociace děkanů pedagogických fakult, Asociace děkanů přírodovědných fakult, Asociace ředitelů gymnázií České republiky, Asociace ředitelů základních škol, Česká školní inspekce, Národní pedagogický institut České republiky, Svaz průmyslu a dopravy, Učitelská platforma.

Další podrobnosti najdete na webu: <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>

VÍCE INFORMACÍ:

Nejzásadnější změny plánované v rámci revize RVP ZV jsou:

- **Formát RVP**

RVP ZV je digitální nástroj, jednoduchý k orientaci nejen pro ředitele a učitele, ale i pro rodiče.

- **Klíčové kompetence**

Názvy a klasifikace klíčových kompetencí budou zachovány, přidána bude kulturní kompetence. Zároveň bude v RVP ZV aktualizováno a zpřesněno jejich vymezení, včetně stanovení úrovní jejich dosahování. Dojde k propojení klíčových kompetencí a očekávaných výstupů.

NÁZVY KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ	AKTUALIZACE/ZPŘESNĚNÍ
Kompetence k učení	Včetně rozhodování a převzetí odpovědnosti za vlastní učení
Kompetence k řešení problémů	Budou explicitně obsahovat kognitivní soft skills, např. kritické myšlení.
Kompetence komunikační	Navazují na čtenářskou gramotnost, ale jsou širším pojmem.
Kompetence sociální a personální	Budou explicitně rozšířeny o principy wellbeingu.
Kompetence občanské	Budou explicitně rozšířeny o vzdělávání pro udržitelný rozvoj.
Kompetence pracovní	Včetně zaměření na podnikavost.
Kompetence digitální	Budou explicitně obsahovat schopnost bránit se dezinformacím a manipulacím.
Kompetence kulturní	Bude se jednat o nadoborové kompetence, budou obsahovat např. tvořivost.

· **Gramotnosti**

Kromě kompetencí bude v RVP ZV zaveden pojem gramotnost. V jeho aktuálním znění je tento koncept obsažen, ale není v něm jednoznačně pojmenován. V revidovaném RVP ZV budou gramotnosti definovány na dvou úrovních:

1. Základní gramotnosti (prolínající se všemi oblastmi a obory)

- Čtenářská (včetně pisatelské)
- Matematická

2. Oblastní/oborové gramotnosti

- Budou stanoveny odborníky na jednotlivé vzdělávací oblasti, případně obory při práci na RVP.

· **Modernizace vzdělávacího obsahu**

V rámci vzdělávacího oboru budou i nadále závazné očekávané výstupy. Učivo zůstává nepovinné. Jedním z hlavních cílů revize je obsah modernizovat tak, aby byly očekávané výstupy více propojeny s klíčovými kompetencemi. Tím bude vzdělávání reagovat na jevy ve světě a společnosti jako např. digitalizace, klimatická změna nebo nárůst populismu

a autoritářství, zaměří se na udržitelnost, wellbeing žáků nebo kariérové dovednosti a podnikavost. Zároveň dojde k redukci vzdělávacího obsahu, čímž vznikne časový prostor pro využívání forem a metod výuky, které podporují rozvoj klíčových kompetencí a gramotností žáků.

· **Rozdělení vzdělávacího obsahu na jádrový a rozvíjející**

Návrh na vymezení jádrového a rozvíjejícího obsahu má řadu zastánců i odpůrců a představy o pojetí a funkci "jádra" jsou velmi rozdílné. Expertní panel proto zpracoval alternativy z hlediska věcných kritérií pro rozdělení obsahu, organizace diferencované výuky a hodnocení žáků. K variantám panel uvádí přínosy a zejména rizika pro žáky a školy.

Směrování modernizace, redukce i rozdělení vzdělávacího obsahu oborovými skupinami při NPI bude v průběhu procesu předloženo k veřejné diskuzi.

· **Uzlové body a jejich význam**

Uzlové body budou sloužit k včasné identifikaci rizik a cílené podpoře jednotlivým žákům a školám.

- **Autoevaluace školy**

Každý učitel bude mít možnost využívat úlohy a další nástroje, pomocí kterých zhodnotí, jak si konkrétní žák osvojuje klíčové kompetence a získává základní i oborové gramotnosti. Vzdělávání tak bude skutečně směřovat ke klíčovým kompetencím a gramotnostem.

System nástrojů bude připraven pro využití ve 3., 5., 7. a 9. ročníku. V případě, že škola pracuje v jiném uspořádání než v ročnících (např. trojročích), může si uzlové body uspořádat tak, aby byly smysluplné v rámci svého školního vzdělávacího programu.

- **Ověřování funkčnosti systému**

V 5. a 9. ročníku bude ověřována funkčnost vzdělávacího systému pro možnost zajistit případnou adresnou pomoc jednotlivým školám. Na ověřování je třeba se důkladně připravit a zajistit, aby ověřování bylo plně funkční. Je nutné, aby se nejednalo o testy s velkým dopadem na další vzdělávací cestu žáků (tzv. high-stakes testy). Testy je třeba vytvářet citlivě k žákům a jejich výsledky nebudou zveřejňovány, neboť jejich účelem není porovnávání škol ani žáků, ale mapování systému a adresné podpory ze strany státu.

· **Průřezová témata**

Průřezová témata budou stanovena prostřednictvím očekávaných výstupů, které budou zejména zkušenostní. Budou obsahovat to, co žák zažije, vyzkouší. Měla by být méně obsahová a naplňovat dovednostní i postojovou složku klíčových kompetencí.

Konkrétní průřezová témata:

- Vztažené k žákovi

Spolu s klimatem školy rozvíjí žáky ve všech oblastech wellbeingu.

- Vztažené ke společnosti

Rozvíjí žáka a jeho vztah ke společnosti, včetně respektu k druhým, jeho fungování v demokratické společnosti a participaci na jejím utváření i vnímání kulturních odlišností.

- Vztažené ke světu
Rozvíjí zodpovědného jedince se zaměřením na svět, zejména ve smyslu udržitelnosti.

- **Rámcový učební plán**

Zachováno bude aktuální rozdělení vzdělávacích oblastí a oborů. Zároveň bude zachována alespoň současná svoboda škol při tvorbě vlastního učebního plánu. Navýšen bude počet disponibilních hodin, a to např. tím, že minimální počet hodin v učebním plánu bude stanoven pro jádrový vzdělávací obsah jednotlivých oblastí.

Další cizí jazyk bude v škola dle revidovaného RVP ZV muset povinně nabízet, žák si jej však nebude muset zvolit.

- **Modelové ŠVP**

Jedním z prostředků podpory škol je příprava modelových částí ŠVP. Tyto budou připraveny v digitálním prostředí (jako RVP), a to v několika variantách. Prostřednictvím prokliků bude možné se dostat až na úroveň výukových materiálů. Školy tyto části mohou převzít, inspirovat se jimi, ale také mohou pouze využít poskytnutý elektronický systém a vytvořit si své ŠVP. Při tvorbě nástroje pro tvorbu ŠVP bude třeba dle možností zajistit napojení na stávající informační systémy škol, aby bylo možné s vytvořeným ŠVP pracovat při plánování a vyhodnocování výuky.

Hlavní směry revize RVP ZV jsou vytvářeny pro právě probíhající proces revize kurikula. Při práci NPI a pracovních skupin na tvorbě revidovaného RVP ZV není vyloučeno, že vzniknou nové návrhy nebo náměty. Takové spíše výjimečné případy bude nutné projednat s MŠMT a expertním panelem a podrobit veřejné diskuzi. Pro následné revize budou jejich podkladem platné strategické dokumenty (Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+).

Kontakt pro více informací:

Lucie Šplíchalová
+420 604 150 078
lucie.splichalova@npi.cz